

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Leeringhe Van Den H. Jacobvs Apostel, Raekende De
Heylighe Olye der Sieken, Ofte Het H. Olyssel**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1661

Het VI. Capittel. Seste opworpinghe wort wederleyt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71423)

ende niet dooz de SALVINGHE om dat Jacobus die gaven toe schryft aen een Deel alleen.

Doch een vzaeghe eer ick dit Capittel slupte: Indien de ghesontheydt des lichaems (soo Partije be- gheert) alleen toe te schryven is aen het GHE- BEDT; vzaeghe dan/ of op de GHEBEDEN der Predicanten, die sp doen by de siecken wel opt ee- nige gesontheyt daetelyck gevolght is? seght ghy dat ja? dat moet in 't besonder verhoort worden: want ick houdet met Erasmus Roterodamus die seyt De Predicanten, en hebben self niet eenen kreupelen hondt konnen ghenesen: Doch dat daer gheleaten. Seght ghy dat de ghesontheydt des lichaems niet en volght? soo argumentere ick aldus met Partijes eyghen reden: Partije seght teghentons/ dat daer om de salvinghe met olye onnutlich is/ ende oversulcx niet meer ghebzyckelijck/ om dat de siecken daer dooz niet meer lichamelijcke ghesontheydt bekomen.

Maer wy sien vooz de oogh/ dat de siecken mede gheene ghesontheyt des lichaems en beko- men dooz de Ghebeden/ die de Predicanten over haer/ ofte by haer spreken.

Ergo die Ghebeden sijn onnutlich ende niet ghebzyckelijck/ ende vervolgens moeten afghe- schaft worden.

HET VI. CAPITTEL.

Sesse opworinghe wort wederleyt.

EVeraert Schuyt in sijne *nootwendighe consideratien* pag. 116. argumenteert in deser voeghen: Wy segghen dat het Olyffel alleen gheweest is eene ce- remonie, waer door de siecken, ende krancken met olye ghesalft wesende, miraculeuselijck ghesont wier- den. Welcke gave der gesontmaeckinghe, met alle an- dere mirakelen cesserende, soo houden met eenen op de
uyter-

lijke ceremonien, die ontrent die saecken plachten gebruyckt te worden.

Desghelycks den Dordrechtschen Bijbel op het 5. Cap. Jacobi Num. 51. In de olye en was gheene verborgene kracht om de siekten te ghenesen, maer sy ghebruyecten de selve als een extraordinaris teecken, waer uyt bekend wiert dat door haeren dienst sulck een miracckel van Godt gheschiede tot bevestinghe van hare leere, welcke gave van mirakuleuse ghesontmakinghe alsoose nu veele hondert jaren opgehouden heeft, als niet meer noodigh sijnde, overmits de evangelische leere ghenoeghaemlyck met miracckelen is bevesticht, soo wort te vergheefs, ende spottelijck dit uytterlijck teecken noch huydens-daeghs als een Sacrament ghebruyckt.

Joannes Calvijn *Lib. 4. Instit. Cap. 19. §. 19.* Godt en doet nu gheene miracckelen door de handen der Apostelen, want die gave was alleenlijck voor eenen tijt, ende is oock eensdeels door de ondanckbaerheyt der menschen terstont vervallen.

Den Bijbel van Geneven op het 5. Cap. Jacobi Num. 17. 18. Dese salvinghe was eene tijdelijcke ceremonie, ende manier van doen, ghelijck als men *Marci Cap. 6. v. 13.* sien mach, de welcke metter beteckende saecke, namentlijck de gave der ghesontmaeckinghe, over meer dan veerthien hondert jaren opgehouden is, ende daerom doen sy als de Simmen die het selve nu ter tijdt noch ghebruycken, en nae-spelen willen, ende de gave der ghesontmaeckinghe niet en hebben.

Antwoorde.

Ick loochenen alles wat hier gheseyt wort.

Ten eersten ick loochene dat die salvinghe / ten tijde Jacobi, enckelijck was eene mirakuleuse ghesontmaeckinghe.

Ten tweeden ick loochene dat den H. Iacobus van de selve salvinge spreccke / daer van den

Ho

H. Marcus handelt aen syn 6. Capittel.

Ten derden. **Ick loochene / dat de gabe der gesontmaeckinghe in de Kercke / terstont vervallen is, soo Calvijn spreeckt / ofte dat sy over meer dan veerthien hondert jaren opgehouden is, soo den Bijbel van Geneven bemerckt. Elck deel in't besonder sal ick goet doen.**

§. 1.

HET EERSTE DEEL.

Wordt bewesen dat de salvinghe met olye daer den H. Jacobus van spréecke niet enckelijck mirakuleus is gheweest.

Ick betoone dat ten eersten upt het eerste deel van het verhael Jacobi.

Eerst dan seght den H. Apostel : Iffer yemande kranck onder u ? hebbe boven bethoont / dat dooz dit woorden kranck / volghens den Griekxschen text / moet verstaen worden / eenen siecken die te bedde light ofte in 't perijckel van sterven, ofte op sijn uysterste. **Indien dese salvinghe alleen miraculeus hadde gheweest / dan soude Jacobus sonder twijffel niet alleen dese salvinghe aenghepzen hebben aen siecken die in haer uysterste ligghen / maer aen alle siecken in het ghemeyn / dat is / sock aen kreupelc, blinde, doove, die pijn in 't hooft hebben, of in de maghe, of gequest sijn, &c. Want die kosten soo wel dooz miraeckel ghenesen worden / als men haer soude salven met olye / dan andere; maer dit en heeft den H. Apostel niet ghedaen / ergo't is een secker tecken dat hy hier van wat anders spreeckt als van een miraculeuse salvinghe.**

Ten tweeden seght den H. Jacobus, dat hy de Priesteren, ofte de ouderlinghen roepe. **Hier vzar ge ick**

ick / of alle de Priesteren ofte ouderlinghen soo veele
 alffer waren in die tyden / de gave hadden van
 ghesontmaekinghe? seght ghy dat ja? dat moet
 ghy uyt schrifture verhoonen / ghemercht den H.
 Paulus seyt 1. Cor. 12. 30. dat sy niet alle en hebben
 de gave der gesontmakingen. seght ghy dat neen? soo
 en moest dan den H. Iacobus (indien hy alleen van
 miraelckel sprack) niet segghen: Roept de Prieste-
 ren ofte de ouderlinghen, maer roept die / de wel-
 ke de gave der ghesontmaekinghen hebben / want
 alle ouderlinghen en hadde die gave niet.

Laet ons nu voorders ondersoecken het tweede
 Deel van den discours des Apostels Jacobi.

Voorders seyt hy: Het Ghebedt des gheboofs sal den
 siecken behouden, ende den Heere sal hem oprechten.
Dese belofte en kan niet enckelijck sien op eene
 lichaemelijke ghesontmakinghe: want / of alle de
 siecken die ghesalft wierden / souden altijd ghe-
 sont geworden hebben / of niet altijd: Seght ghy
 altijd? soo en souder dan niemant ten tijde der A-
 postelen ghestorven sijn; als die alleen / die het ge-
 bodt des Apostels niet en wilden ghehoorsamen /
 de welke / blyuen twyffel / seer weynich souden
 gheweest sijn / de wijle het niet waerschynelijck
 en is / dat ymant eene soo lichte medicijne soude
 veronachtsaemen: Soo en werden sy dan niet
 allegaer / ende niet altijd ghenesen: Ergo soo moet
 men segghen / ofte dat dese absolute belofte Jacobi
 valsch is / t welck ongerijmt is / ofte dat dese be-
 lofte naemelijck siet op de ghesont-makinghe der
 ziele, Ergo Iacobus en spreekt niet enckelijck van
 tene mirakuleuse ghesontmakinghe des lichaems.

Ten lesten seght den H. Apostel: Indien hy sonden
 sal ghedaen hebben, sy sullen hem vergheven worden:
Dese woorden sien soo klaer op de ghenefinghe der
 ziele, datter niet een sijn tegen te segghen en valt
 ende t'is seker dat de gave der ghesontmakinghe siet
 op het lichaem: Ergo Iacobus en spreekt hier niet
 enckelijck van eene mirakuleuse ghesont-makinghe
 des lichaems.

Som.

Somma **Leest dat heel Capittel vanden H. Iacobus**, ghy sult daer menighe vermaeringhen vinden / die niet alleen en behoopen tot de ghene die doe ter tijt leesden / maer soek tot alle volgende Christenen. v. 7. seyt hy: Sijt verduuldich. v. 12. seyt hy / en wilt niet sweiren. v. 13. Iffer ymant droef onder u, dat hy bidde. v. 16. Belijdt malkanderen de sonden. *Partije moet my bekennen dat dit altemael soo wel aen ons wort gheseyt / als aen de Christenen van die tyden / jaer sy bethoont dat metter daet / nameijck / als sy haer bereyvt maeckende tot het Nachmael, malkanderen de sonden belijden: Ergo als Iacobus daer tusschen stelt dese woorden: Iffer ymant kranck onder u? die roepe de Priesteren, &c. dat wort mede tot ons gheseyt: soo en wort dan hier niet gesproken van eene gave der lichamelijcke ghesontmakinghe, die moest ophouden (soo Partije wilt) maer wel van een Sacrament, ende Sacramentele ghenesinghe der ziele, die altyt moest dueren.*

§.

HET TWEEDE DEEL

Wordt bethoont dat den H. Iacobus niet en spreekt van de salvinghe met oleye, daer vanden H. Marcus handelt.

DEN H. Marcus aen sijn 6. Capittel en seyt anders niet / als dat de Apostelen veele sieken salften met oleye, ende dat sy ghesont wierden.

Voor eerst. **Wat is eene mirakuleuse ghesontmakinghe gheweest.** Dat blijkt hier upt om dat het ghestelt wort neffens het upwerpen der duyvelen: ende dat de Schyfture selve v. 15. dat krachten noemt. Ten anderen. **Alle de sieken / te weten / die welcke van de Apostelen wierden gesalft / wierden**

wierden daetelyck ghenesen; de woorden van Schrifture sijn klaer. Maer desesoo algemeene ende alreij, ende verstant, volghende ghenesinghe en kost niet toegheschreven worden/ aen eenighe natuerlycke kracht van de Olye, want alhoewel dat sy (gelijck Withakerus, ende Chemnicus) spreken van de olye van Palestina) een alder-upnememste remedie is/ soo ist nochtans/ dat sy geen natuerlycke kracht en heeft om alle siekten te ghenesen / noch min Alreij, noch veel min op de staende voet, soo moet-men dan segghen / dat dese ghenesinghe van de welke Marcus hier spreekt is enkelijck miraculeus gheweest: maer volghens de bekentenisse van Partije self / soo wy oben gesien hebben / in de antwoorde van het 3. Capittel niet alle siekten die ghesalst wierden met olye/ daer van Jacobus spreekt / en wierden lichamelijck ghenesen; ergo daer is groot verschil tusschen de salvinghe Marci, ende die van den H. Jacobus.

Ten tweeden. Den H. Marcus en spreekt hier noch van eenigh Ghebedt te doen / noch van besondere ghestelde Personen te roepen / noch van verginghe der sonden: Van dit altemael spreekt openlijck den H. Jacobus, ergo wederom daer is seer groot onderschept tusschen de salvinghe met olye, daer van Jacobus hier spreekt / ende tusschen die daer Marcus van handelt.

Och hoor 't leste / ick sal Partije toegheben / al wat ick kan: Laet ons dan nemen / dat ende Marcus, ende Jacobus van de selve salvinghe spreken; ick sal segghen/ dat sy by den H. Marcus wort inghestelt / ende dat by den H. Jacobus, de maniere wort nptghedrukt/ met de welke sy moet bedient worden: want alsoo is het waerschijnelijck dat Christus Ioannis 3. Den Doop heeft inghestelt ende Matth. 23. heeft by de maniere uptgedrukt / hoe men moest doopen. Oste wel ick soude kunnen segghen / dat / ghelijck het water

van Siloë is gheweest een voorbeeldinghe des
Doops, alsoo de Salvinghe by den H. Marcus is ge-
weest / eene voorbeeldinghe des H. Olyffels.

§. 3.

HET DERDE DEEL.

Wort bewesen dat de gave der ghesontmaec-
kinghen niet terstont vervallen is, ofte
over meer dan veerthien hondert jaren op-
gehouden is.

Partije soude gheerne met Schifture bevestigen
datter gheene miraeckelen meer en gheschie-
den / ende laet haer voorszact / dat die plaetse
Pauli tot haer voozdeel is 1. Cor. 13. 8. Daer den
H. Apostel seyt: De liefde en vergaet nimmermeer,
'tzy de Prophetien te niete gedaen worden, 'tzy de talen
ophouden &c.

Deze plaetse en doet toch niet een haerken ter
saecke om te bewyfen dat de mirakelen ophou-
den / want

Ten eersten, ghenomen ick toetsende dat de Pro-
phetien, ende talen vergaen syn / hier upt en volght
niet dat daerom oock de gave der ghesontmaeckinge,
met alle andere mirakels / vergaen is.

Ten tweeden: ick bevinde dat Partije, hier den
echtighen Griekeschen text / gantschelijck ver-
dzaept / en verbalscht heeft: want den Griekes-
chen ordinarijen text / noch d'oversettinghe van
Erasmus Rotterdamus, noch die van Arias Montanus,
noch die van den H. Hieronymus, en segghen niet/
soo als den Dordrechtischen Bijbel heeft: 'tzy
Prophetien, sy sullen te niete ghedaen worden, 'tzy
talen, sy sullen ophouden: den echtighen ende wa-
rachtigen Tex heeft: 'tzy dat de Prophetien te

niete ghedaen worden, 'tzy dat de talen ophouden, de liefde en vergaet nimmermeer: In dier voeghen dat den H. Paulus niet absolutelijck en seyt dat de Prophetien, ende talen sullen vergaen; maer alwaert saecken dat de selve verginghen / ende te niete ghedaen wierden / dat de liefde al even wel blyven sal: ende daerom en deught mede de bemerkingsghe niet van den selven Dordrechtchen Bijbel Num. 23. de welke aldus luyt: op die woorden 'tzy talen sy sullen ophouden, namelijk, seyt hy / soo in dit leven, als die gavesal ophouden, ghelijck nae de tijden der Apostelen gheschiet is: Want dat is onwaersachtigh dat sy ophouden is.

Ten tweeden meent Partije dat de plaetse I. Corinth. 14.22. tot haer voordeel is / daer den H. Paulus seyt: soo dan, de vremde talen sijn tot een teeken, niet den ghenen die ghelooven, maer den ongelooigen: Dese plaetse en doet mede niet een sier ter saecke om te berhoonen dat alle de mirakelen / jae oock de Talen ophouden / want / ghemerckt Paulus hier seght / dat de Talen sijn vooz de Ongheloovighe, en datter nu ter tijdt noch menighe hondert duysent Ongheloovinghe, ende Heydenen, en Turcken, en Ioden, de heele werelt dooz / woorden ghevonden / aen de welke ofte het Evangelie verkondicht wort / of kan verkondicht worden / soo sijn van de Talen ende andere mirakelen noodich vooz die ongheloovighe; Ergo / volghens t'segghen Pauli soo en konnen sy terstont nae de tijden der Apostelen niet vergaen sijn / maer moeten dueren / soo anck als men Ongheloovighe vint. Want de talen sijn vooz de ongheloovige, in t'ghemeyn / oversulcx niet alleen vooz die van de eerste tijdt in / maer oock vooz die van de onse: Soo nochtans / dat niet alle de verkondighers des Evangeliums daer mede moeten begaest sijn (want dat en gheschiedde oock selfs niet ten tijde van Paulus) maer sommighe / dien het Godt belieft de selve te gheven / ghelijck hy oock metter daet aen sommighe niter tijdt inde Indische

Indische landen ghedaen heeft.

Der halven / soo is de Schrijfture gantschelijck
aen Partije dies-aengaende contrarie / want heeft
Christus niet openlijck gheseyt *Marci 16. v. 17.*
Den ghenen die ghelooft sullen hebben, sullen dese te-
kenen volgen: In mijnen name sullen sy duyvelen uyt-
werpen, met nieuwe talen sullen sy spreken, ende soo
voorts. Ofte dit wort gheseyt van alle Gheloo-
vighe / ofte alleen van die van dien tijden? seght
ghy dat het alleen wort gheseyt van de eerste
Christenen / die of ten tijde / of terstont nae de tij-
den der Apostelen syn gheweest? Ich en kan dat
in dese woorden niet vinden / maer heel contrarie /
want Christus spzeect in 't ghemeyn van alle de
ghene die sullen ghelooven. Seght ghy dat het
doek moet verstaen worden vande volghende ge-
loovighe? soo duert dan die belofte Christi nu noch
ter tijt; ergo soo en is het uytwerpen der duyvelen,
het spreken met vrende talen, het opnemen van slan-
ghen, ende ghenesen der krancken, niet opgehouden
terstont nae de tijden van de Apostelen / maer
volghen nu oock de gheloovighe van onse tijden;
vervolghens is het onwaerachtich dat Ioannes
Calvyn seyt dat de gave der mirakelen alleenlijck was
voor den tijdt der Apostelen, ende dat sy terstont is
vervallen.

Voordets. Wy soo verre wy willen nennemen
't ghene den Bijbel van Geneven seyt: dat de gave der
ghesontmakinghe over meer dan veerthien hondert jaren
is opgehouden: Soo sullen wy dan moeten seg-
ghen / dat den H. Augustinus gheloghen heeft / als
hy in een Capittel alken / dat is in het 8. Capittel
van het 22. boeck vande Stadt Godts, over de dertich
mirakuleuse ghesontmakinghen verhaelt / waer
van hy sommighe ghetuyght vooz de ooghen ge-
sien 't hebben. Wy sullen Ambrosium van valschept
moeten beschuldighen als hy *Libro 7. epistola 55.*
alias *Sermone de SS. Vitale, & Agricola* miraeckelen
verhaelt die hy selve ghesien heeft. Desghelick
sullen

voorz leughenaers / ende valschaerts moeten passeren den H. Gregorius Naziazenus *orat. 3. in Iulian.* Den H. Hieronymus *adversus vigilant.* Den H. Gregorius Turonensis, die een heel boeck van mirakelen / ontrent / ofte 't zynen tyde gheschiedt / heeft gheschreven / den H. Gregorius Magnus deurgaens in syne schriften. Eusebius *Lib. 6. cap. 6.* Theodoretus *Libro 5. Cap. 21.* ende hondert andere soo Vaders / als andere Schryvers : Maer dese allegaer te doen passeren vooz valschaerts / en leugenaers / is gantschelyck onredelyck / ende ongherymt / ergo 't is gantschelyck onredelyck / ende ongherymt te segghen / dat de mirakelen, namentiijck der ghesontmaeckinghe over meer dan veerthien hondert jaeren sijn opgehouden.

Woch / alhoewel wydit noch altemael een Partije (teghen het alghemeyn gheboelen / ende ooghblyckelycke ghetuyghenissen van de heele wereldt) toestemden ; soo en kan sy het minste niet winnen teghen het H. Olyffel. want gemercht wy/boven, haer overtuyghyt hebben / dat de Salvinghe met Olye, van de welcke den H. Iacobus hier spreekt / niet en is gheweest enckelyck eene gave van mirakulose ghesontmakinghe ; alhoewel van alle de mirakelen ophielden / soo soude even wel de selve Salvinghe noch hedensdaechs moete dueren / want sy en woxt geensins gheselt in 'tghetal der Mirakelen, maer wel der waerachtighe, ende oprechte Sacramenten : maer de oprechte Sacramenten Christi, moeten dueren soo lanck als de kercke Christi duert / ergo het H. Olyffel moet mede dueren soo lanck als de kercke : Nu ist seker dat de poorten der hellen tegen de kercke Christi noyt pers en sullen vermoghen : ergo schoon onse Partije, nu onse Salvinghe spottelyck noemt / eene Besmoutinge, soo als Everaet Schuyt doet *Pag. 116.* nu eene stinckende olye, dan eene besmeeringhe met vet, nu eene Grouwelycke olye ghelyck Calvijn doet *Lib. 4. In-stit. Cap. 19.* ende dat sy alle ander ghewelt doet / om

om de selve te niere te doen / soo en sullen de Poor-
 ten der hellen mede teghen het H. Sacrament des, O-
 lyffels niet vermoghen: wensche alleenlyck dat
 den goeden Godt / de gemoederen van onse Par-
 tije inwendichlyck met de H. Olype des H. Geests
 wil souden / de welke haer mach versachten om
 den hals te buygghen onder het waerachtich jock
 Christi, het weck soeter is als olype. Amen.

Vidit & approb. G. Voochts.

